

„O, to pa že ni res, gospod zdravnik. Jaz vidim vsacega, ki ž njo govori, in v nobenega se ni zagledala. Predlanskim sicer je bila nekaj časa malo bolj zamišljena, pa to je kmalo jenjalo. Vprašala je pa nisem zakaj, ker nikoli nisem z njo o takih rečeh govorila, da bi ji še bolj glave ne premotila. Zdaj jo bom pa že enkrat nekoliko posvarila in ji povedala, kako se ima proti vam zadržati.“

„Storite, mamka, kakor veste, da je prav; saj pri nji več opravite, kakor jaz.“

To izrekši prime za klobuk in palčico, se poslovi in verne domu, prvič v življenji s pobešeno glavó. Ne more zapopasti, kako bi njegova ljubezen tako nenavadno moč imela. Le spodlezovavca je povsod sledil. Pokaže se mu v podobi učitelja Jerneja; pa Jernej se mu prekilav zdi, Jerino serce v tako kratkem času odnesti, ko ga je sam tako dolgo prizdigoval. Od Krevsovih do Jerinih zadnjih besedi ni nič našel prijetnega, le zdelo se mu je, da je malo preveč zaoral, da bo treba iz novega bolj na terdno snovati.

Med tem je pa zopet Janez, kot krilatec in zvest prijatelj, učitelja tolažil zavoljo sinočne nezgode, in ga učil, kako naj zdaj z gospod župnikom, in potlej z Jerico govori, da se bo vse prav obrnilo. Na to se učitelj, kolikor more pogumno in serčno, napoti k gospod župniku. Plaho odbira pri kosilu ribje koščice in prijema za kozarec, ter vedno pazi, kdaj bo zaslišal hudo besedo iz gospodovih ust; pa gospod župnik so že iz njegovih prvih besedi presodili, da je mož ves nedolžen, da ne potrebuje nobenega svarjenja, in da gotovo ne bo nikdar več ponočeval; tedaj so sinočne reči le po verhu opomnili. Učitelj si je pa veselo oddahnil, ko je zopet farno poslopje za petami imel.

Tega in še mnogo dni potem je pa romal z zdravnikom na Zglavnik. Ko je zvedel, kaj se je med Jerico in zdravnikom govorilo, se je zopet navzel upa in veselja; tudi Jerica se mu je zdela vedno prijazniša, ker mu ni tako kratko odgovarjala kakor zdravniku, in mu vedno iz zadrege pomagala, ako ga je zdravnik v kozji rog vganjal. Zdravnik pa je menil, da Jernej nikakor ni Jerin malik, tedaj vendar le on, ako ne kak prav ptuj človek.

(Konec prihodnjíč.)

## Od osodnih božanstev slovenskih.

(M.) Mislilo se je do naj novejših časov, da niso poznali Slovenci osodnih božanstev, kakor so jih imeli drugi narodje: Grki, Latinci, Nemci. Ali zvedilo se je po povestih, naznanjenih lani in predlanskim po Novicah, da take božanstva tudi njim niso bile neznané. To so osodne boginje, ki se imenujejo Rojenice ali pa Sojenice.

Praša se pa še, ali so te osodne boginje prava domača vlastina ali ne. Pripuščena je vsaj do zdaj še misel: kaj pa, ko bi bil ta myth od osodnih boginj ptuj in od drugot zaplojen? Rojenice nahajajo se le pri enem samem narodu slovenskega debla, pri Slovencih. Kar se ve gotovega od Rojenic, to le je:

Rojenice ali Sojenice (dialektično Sudjenice, Sujenice) so tri lepe ženske okroglega obraza in oblečene so belo. Sestre so si. Kedar se porodi dete pri kaki hiši, pridejo tje ali v sobo, kjer mati leži, ali pod okno, ali v hlev ali kam drugam. Včasih drži vsaka gorečo svečo v roki. Zdaj začno prisojati ali odsojati detetu, doklej in kako bo živelo in s kakošno smrtjo bo prešlo iz tega sveta. Sodijo po vrsti ena za drugo, vsaka izreče svoj sod, obveljá pa le sod zadnje Sojenice. Kakor odsodijo, vzdignejo se in grejo. Temu sodu ubežati ni mogoče, izpolni se na tanko vse, kakor je izgovorjeno. V pripovedkah, kar je dozdej znanih, je sod veči del nesrečen, vendar prisojajo Rojenice tudi srečno življenje in srečno smrt. Res da v nekterih pripovedkah človek ne umre take smrti, kakor mu je odsojena bila, toda te pripovedke prikrojene so po krščanskih idejah v bolj poznejših časih. Rojenic vsak ne vidi; vidijo jih ali sama mati, toda ta malokdaj, vidi jih pestunja ali varuhinja deteča, vidi jih, kar se naj večkrat zgodi, kak ptuj popoten človek, zlasti kak revež, ki prenočuje tisto noč v hiši, kjer se ima naroditi dete; vidi jih domač hlapec, ko še ni zaspal, ali pa ko se zbudi ali od svetlobe gorečih sveč, ki jih drže Rojenice v rokah, ali pa od njih govorice, kadar prisojajo novorojenemu detetu. Da bi rojenčku dobro odsodile, položé nekteri, ko čutijo, da se bliža porod, na mizo kajkakošne stvari, ki mislijo, da bojo povoljne Rojenicam, post. košček kruha, kupico vina in kaj pleča, in s tem jih mislijo zadržati dalj časa pri sebi.

Brez dvombe je še marsikaj med ljudstvom, kar bo razjasnjevalo, ko pride na dan, bolj in bolj bitnost Rojenic, ker v našem mythu v primeri s sorodnimi mythi drugih narodov razkrita je še marsikaj premalo. Še se ne ve, zakaj so tri Rojenice, ker bi bila za ta posel, ki ga opravljajo po do zdaj znanih pripovestih, dosti samo ena, ker velja sod samo ene. Tako so imeli stari Grki tudi tri osodne boginje, katerih vsaka pa je imela svoje opravilo, in po opravilu svoje ime. Κλωθώ (od κλώθειν presti, plesti) prede nerazrešne zapletke osodnih dogodkov; Λάχαις (od λαχάειν po osodi, po nameri dobiti) daje vsakemu svoj del osode; Ἀτροπος (od ἀτρέπειν ne odvracati) pomenja neodvratno potrebnost osodnih sklepov.

Imena nemških Noren: Urd, Verandi in Skuld pomenjajo minuloost, zdanjost in prihodnost.

Grki so imenovali osodne boginje Μοῦραι od μείρεσθαι podeljevati, prisojati: podeljevavke, prisojevavke; Rimljani pa: Parcae od parere, roditi; vjema se toraj po imenu:

Slovenska Sojenica od soditi, z Grško Μοῦρα od μείρεσθαι  
Slovenska Rojenica od roditi z Latinsko Parca od parere,

Razun ženskih osodnih boginj nahaja se še neko možko osodno božanstvo, in to je srbski Усуд. Усуд ima svojo hišo, kjer stanuje. Ima služabnike in služabnice. Na dvorišči ima polno zverin, ki ne pusté človeka k njemu, če jih z mesom ne potolaži. Kdor pride k njemu ne sme nič govoriti, dokler ga sam ne popraša; zraven mora pa vse ravno tako delati, kakor dela sam Усуд. Okoli pol noči vsako noč začne grmeti in sliši se glas iz groma: „о Усуде, о Усуде! родило се данас толико и толико душа, подай им шта Чеш.“ ali pa: čuješ, Vusud? sad se je tuliko jezer ljudi narodilo, kak očes jih suditi?“ Na to Усуд vstane in začne metati po hiši, kakor ga je volja, ali zlato in srebro ali pa bolj siromašne stvari, to je hogastvo ali revščino, srečo ali nesrečo, in zraven govori: „како мени данас, тако има до века,“ naj jim bude tak, kak je meni sada“. Ta prisod se ne dá nikakor odstraniti; kdor je rojen v srečno noč, srečen bo, dokler bo živ, in imel bo vsega dovolj, bil priden ali nemaren; kdor je pa rojen v nesrečno noč, nesrečen bo vse žive dni, ubadal se in upiral, kakor hotel.

Toliko se da posneti iz Srbske narodne pripovedke v Vukovi zbirki str. 89—99, in pa iz pripovedke, bržčas iz Srbskega v Varaždin zanesene, v narodnih pripovedkah v zbirki Kračmanovega Matija str. 236.

Imajo tedaj Slovenci dvoje osodnih božanstev: ženske Sojenice ali Rojenice in možkega Usuda ali Usoda.

## Nekaj o poduku našega naroda.

(Konec.)

Treba je zbuditi in oživiti dušno življenje na kmetih; treba je kmetu odpreti večí svet, kot ga pozná doslej, ki ni vidil še celo nič razun svoje vasi, bližnega mesta ali pa kake cerkvi na božji poti. Če hočeš pa pri njem kaj opraviti, mu moraš v djanju pokazati, da poznaš njegove potrebe, njegovo dušno in telesno življenje, da ti je v resnici skerb za-nj, da spoznaš njegove pravice in človeško vrednost. Zdaj še le, ko te pozná in te spoštuje kot verjetnega moža, zdaj ti bo še le mogoče, pripraviti ga k boljemu početju po izgledih drugih ljudstev po tujih deželah. Pristopimo tedaj h kmetu, prikupimo se mu, imejmo v časti njegove pravice, spoštujmo ga in obrajtajmo njegove dela, kakor so ga spoštovali in obrajtovali viši oblastniki, in ga spoštujejo in obrajtujejo še dan današnji, ker so prepričani, da je prva podpora vsake dežele umen in brihten kmet in terdno poljedelstvo.

Ljudski poduk se ima začeti s tim, da se kmetu pojasnijó njegove šege in navade, pa ne da bi se samo popisovale, ampak da se pokaže, od kodi da izhajajo, kakšnega namena so bile od začetka in